

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétéfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszedésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A király és nemzet ünnepe.

A hivatalos lap ünnepi diszkiadásának élén a nyolcvan éves király arcképe után ezt az emelkedett szellemű, költői erővel írt, hangzatos s emellett nagy igazságokban bővelkedő szép cikket hozza:

Aldásos, fényes életének nyolcvanadik évét ma töltötte be királyunk: Első Ferenc József. Országszerte zúgnak a harangok és hálaadással hirdetik, hogy ritka bensőséges ünnepre virradtunk, amely a magyar nemzet nagy és nemes családját együvé hívja, a Trón elé. Tetszett az Istennek, hogy gyönyörűségeen hosszú élet ajándékával legyen kegyelmes legjobb fiai egyikéhez, akinek uralkodó erőt is méltóképp juttatott, hogy ezredéves nimbuszal ékes apostoli koronánkat mindmostanig és a jövőben, diadalmasan viselhesse.

Nyolc évtizednek történelmi nagy emlékeiből fonódik immár eszményi koszorú agg királyunk halántéka köré; és ami földi dicsőség emberi megpróbáltatással egyetemben beleférhet nyolc évtizednek messzenyúló határaiba: abból Első Ferenc József, magyarok nagy és hatalmas királya, szinte példátlanul vette ki a részét.

Ahogy most, aggkorának szelid ragyogásában itt fénylik fölöttünk: a szoros együvé tartozás büszke tudatával emelkedünk Hozzá, akit kiváltságos lényének értékei a legelső közt is elsővé tettek már régóta, és aki ezt az elsőséget magas életkorának minden napjával csak még ragyogóbbá fényesíti.

A magyar király ma 80 éves és a magyar nemzet, a világnak ez a leghübb népe, újra elhozza koronás urához hódolata és ragaszkodása önkéntes ajándékát ezen a minden eddiginél nagyszerűbb születésnapján.

A nemzeti ajándék: Magyarország szive.

Az ezeréves nemzet hü érzése; amit meg nem vehetne erő és hatalom; de amit a királyi hajlandóság minden uralkodói és nemzeti erőnek és hatalomnak elapadhatatlan forrásává, megrendíthetetlen alapjává tehet.

A történelemben immár nagy királyunk egy történelmi nemes nemzetet talál az oldalánál, amely évezredek vívódásaiban mindig bizalommal fordult koronás apjához, akiért élni-halni kész volt, mint kész ma is.

Dicső emlékek mellett a kálváriából is kijutott mindegyiknek, királynak és nemzetnek egyaránt; — és ha a nagy emlékeknek méltó hivatása a lelkesítés: — viszont a bensőséges egybeforrásnak

semmi sem lehet törhetlenebb kapcsa a közös szenvedésnél.

Királyunk sokat szenvedett glóriás alakjára meghatottan tekint ma a nemzet, amelynek valamikor a legendái közt lesz Első Ferenc József.

Akit, mint Őt, olyannyira minden kicsinyességen felülemelkedett patinás jellemnek ösmerünk: a havas hegyormok szüztisztaságával lehet csak elképzelnünk, ha majd egykoron az emlékezeté lesz.

Igy sugárzik szét egyéniségének fénye a köztudatban. S a nemzet így érti meg, hogy kit adott neki a Gondviselés felséges királyunkban, Első Ferenc Józsefben, aki roppant hatalmával annyira mérsékeltes s a nagy ellentétek közt, amik némelykor körülveszik, olyan tisztánlátó és bölcs.

Ime, az igazi ember, akit meg nem szédít trónjának hagyományosan elkülönített felsősége; és aki abban a legnagyobb, ahogyan királyi kötelességeit önfeláldozással teljesíti.

Ki van még, akiben jobban megbízhatnánk? Aki igazabb öre lehetne törvénynek és törvénytiszteletnek? Nem méltó-e vajjon, hogy akit az egész múlt világot példátlan hódolata környez: itthon is megkapja a kegyeletes ragaszkodás minden gyöngéd jelét?!

Hogy még a szellőtől is féltjük s jószágos apánkként dédelgetjük: magunknak és magunkért cselekszünk. Hisz' senkink sincs ma, akinek az életéért a magyar nemzet jobban reszkethetne.

Hadd tudja a király! Hadd győződjék meg róla, hogy így érez leghivebb nemzete, amely a maga nagyságát, erejét, hatalmát és büszke fejlődését úgy hozza füzte Szent István koronájának jogos viselőjéhez, hogy kettejük igazi boldogulása egymás nélkül el sem képzelhető.

Ez a mély közösség nemcsak jog szerint szent és sérthetetlen, hanem mint minden királyi és nemzeti érdeknek legnagyobb erőssége is örökbecsű.

Ebben a közösségben a teljes megértésnek legbiztatóbb áldása rejlik. És az áldás el nem maradhat ott, ahol ezért buzgó imádság esedez — nem is százazrek, hanem sok milliót számláló nemzet ajakán.

Zúgnak a harangok Magyarországszerte és a magyar nemzet lelkét ahítal tölti meg.

Királyát ünnepli, aki ma nyolcvan éves.

Hogy ez az ünneplés évről-évre soká megújulhasson, az minden jó és hü magyar embernek leghöbbs kivánsága.

Biharmegye ünnepe.

Még a székesegyházban nem nyert teljes befejezést az ünnepélyes istentisztelet a vármegyei nagytermében gyülekezni kezdtek a bizottsági tagok. Háromnegyed tizenegy órakor fényes fogatok robognak a vén megyeház boltíves kapui alá. A megye urai csillogó díszmagyarban, majd az egyházmegyei méltóságok a város képviselői vonulnak fel a díszruhás hajdúk sorfala között. Tizenegy órakor bár nincs megtöltve teljesen a nagy terem, de a jelenlevők valóban a megye elejéről valók. A terem képe valóban festői látvány. A hosszú zöld asztal körül a díszes magyar ruhák között feltűnnek az egyházi méltóságok díszes reverendái, majd a szalonruhás többi urak.

Tizenegy órat kongat a megye órája, mikor huszárjától kísértén megjelenik Fráter Barnabás alispán, aki a főispán távollétében elfoglalja az elnöki széket. Pár meleg szóban indokolja a rendkívüli közgyűlés összehívását s a szót Fetszer Antal felszentelt püspöknek adja át.

A tevében méltóságteljes ünnepi hangulat ül mindenki arcán, nagy figyelemmel hallgatják a püspök lelkes beszédét.

Fetszer Antal beszéde.

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Mondhatni egyenest az oltártól jövők ide a fórumra, és Biharvármegye Tekintetes Törvényhatósági Bizottságának színe elé, a mai rendkívüli diszkozyülésre; ahol ugyanazon hagyományos alattvalói törhetetlen királyhűség, tántoríthatatlan ragaszkodás, odaadó szeretet dobogtatja mindnyájunk szívét, mint a melylyel az imént az Isten házában, mint Isten szolgálója a magam és hívő népem hálaadását és könyörgését felajánltam a királyok királyának apostoli koronás királyunkért; mert egy jeles magyar közjogászszal szólva: „Mi ragaszkodunk államunk nagy történelmi alapjaihoz és ápolunk minden fentartó erőt, a melyre a múlt tapasztalása rámutat. Ily fentartó erő a ragaszkodás a trónhoz, amely a nemzet minden rétegében és erővel él, amely abból a meggyőződésből fakad, hogy az uralkodó ház és a nemzet érdekét és sorsát, a haza és a király iránti hűséget szétválasztani soha sem lehet.”

Miért is hiszem, hogy mikor megtisztelő megbizásból itt ma szólásra nyitottam ajkimat, mindnyájunk együtt érző szívéből mondhatom, hogy itt is nemcsak ünnepélyes hangulat borul reánk, de sőt imádságos ihlet szállja meg lelkünket, midőn e rendkívüli diszkozyülésen ünnepeleljük, mint nagy Biharvármegye Törvényhatósága egyetemének képviselője azt a napot, melyen a jó Isten áldó kegyel-

méből dicsőségesen uralkodó apostoli fölként királyunk I. Ferencz József ő császári és apostoli királyi Felsége életének 80-ik évét betölti.

*

És méltán, mert oly drága kincs ez az élet nekünk, a magyar nemzetnek, az egységes, önálló és független magyar hazának, vallás és anyanyelv különbsége nélkül a magyar szent korona tagjainak, törvényes dinasztáinknak, a monarchiának, az európai békének és az emberiségnek, hogy különösen e napon, a király születése napján, minden évben érette buzgó imádság epedez százezrek ajakin.

Ezeréves magyar hazánk 57 urakodója közül, fejedelmeit és királyait egybefogva, egyetlen egy sem érte el, hozzá jó erőben, ezt a kort, mely már a Magyarország minden törvényesen bevett vallása által szent könyvnek tartott zsoltárok korában is jól meghaladta az emberi életkor átlagos véghatárát; amely átlag a tudomány óriási haladása, fejlődése, hatalmas vívmányai, nagyszerű fölfedezései és találmányai mellett sem látszik javulni; de sőt mintha a gözzel, villanynyal utazó, haladó, léghajóra, repülőgépre is felkapó, gyorsan élő ember a földi élet utolsó állomásához is gyorsabban érne el.

És 80 éves jó királyunk, ami szinte páratlanul áll nemzetünk történetében, immár 62 éve ül őseinek trónján, abban a szédítő magasságban, mely miatt a költőnek is fohászokadásra nyílnak ajkai:

„Isten segíts! királyok Istene,
Emeld fel hozzád a király szívért
Értelem legyen mint napod szeme,
Hogy végig lássa roppant helyzetét,
Hogy aki fényben milliók felett van,
Legyen dicsőbb erényben, hatalomban.“

*

Igen dicsőbb, de hisz dicsőségesen uralkodó minden király. Ez a szólam jár minden királynak s főleg minden magyar királynak, kik hozzá az apostoli királyi cím és jog páratlan egyházi kiváltságának is birtokosai. És méltán illet, mert valóságos dicsőség fényözönével övez minden magyar királyt már legfőbb méltóságánál fogva. A magyar király személye szent és sérthetetlen. (1848: 3. t.-c.) Isten előtti felelőssége közvetlenül és sértetlenül főnállván, uralkodói cselekményeiért ministerei felelősek a nemzet előtt. A király élete, méltósága és hatalma ellen török, mint felségsértők bűnhődnek. (1878: 5. t.-c.) A király a legfőbb méltóság, képviselője az állam személyes akaratának és cselekvőségének, feje a törvényhozó és kormányzó hatalomnak és kufforrása minden más hazai méltóságnak, habár ezen legfőbb hatalmát nem kénye-kedve szerint, hanem csak az ország alkotmánya és a nemzetnek alkotmányos befolyása mellett gyakorolhatja. A törvényhozás körül az országgyűlés összehívása, megnyitása, elnapolása, vagy felosztatásának, nemkülönben rendes berekesztésének joga az övé, van kezdeményezési joga is és a törvényszentesítési jog, is a királyé, még pedig a koronás királyé. A kormányhatalom körül a legfőbb kinevezési jog, a

legfőbb felügyeleti jog, a követküldés és elfogadási jog, hadüzenet és békekötési jog, pénzverés s kibocsátási jog az övé; ő a legfőbb hadur, övé a legfőbb birói tiszt a kegyelmezési joggal, övé a kiváltságok, címek, rendek osztogatásának joga, akit királyi udvartartás vesz körül.

Ez a különben valóságos dicsőség és fény azonban csak akkor nyer ellenállhatatlanul vonzó melegséget, szívetleket meghódító erőt, ha az uralkodó, a király valóban királyi erényekkel ékeskedik, ha királyi fölségének külső dicsősége s fénye egyéniségében tükröződik vissza, egyénisége kiváltságának nagyságának, erényeinek belső dicsőségével olvad össze.

Es a mi jóságos öreg királyunk az ily nemes értelemben vett dicsően uralkodók közül való és ezek közül magaslik ki messze és pedig nemcsak azon időtől kezdve, amióta, hogy a törvény szavaival szóljak: „A Mindenható Isten segítségül hívásával, egyhangu örömnnyilvánítások és őszinte üdvözlések között Magyarország apostoli szent koronájával ünnepélyes szertartás szerint megkoronáztatván“. (1867. I. t.-c.) Immár 44-ik éve Szent István koronájával ékes fölként királyunk, miután a trónralépését megelőző trónról és trónöröklésről való lemondások forma hiányai is pótolttak utólag becikkelyezett törvényekkel. Ezért szólhatott és szólott a koronázási hitlevélnek, annak a legnagyobb fontosságú okmányának Ő Felsége által történt elfogadásakor s átvételekor, mely ősi alkotmányunk egyik legerősebb garantiáját képezi, a korona és nemzet, az ország és uralkodó jogait megerősíti, az ország küldöttsége élén a koronázó hercegprímás így: „Nem zárhatják el kebleiket azon édes sejtelen elől, hogy Fölségednek jutott a gondviselészerű magasztos küldetés a magyar nemzetnek ősi erényeit fölbreszteni s annak történeti hivatását a királyi trón megújult fényében s a megifjodott államélet alapján a polgárosodás javára visszaszerezni s megmenteni“; a mely édes sejtelennek valóra válását így hirdette ország-világ előtt az ezredéves jubileumkor az országgyűlés kiváló szónoka: „Felkisértük a koronát is e nagy alkalomra, hogy arra rámutatva tanubizonyosságot tegyünk, hogy az Fölségedet nemcsak jog szerint illeti meg, hanem fejedelmi erényeinél fogva is, amelyekkel korszakát betöltötte“.

*

Dicsőségesen uralkodó apostoli királyunk, Ő császár és apostoli királyi Felsége uralkodásának tüzetes méltatása nem fér meg egy ily felszólalás, egy ily beszéd keretébe. Különben is ez a történelem ítélőszékének feladata s dolga, mely csak a sirok fölött üti föl sátorát; de hála a jó Istennek ő Felsége még nem a múlté, hanem a jelené s legfőbb kivánságunk, hogy még sokáig a jövő is legyen. Nem tudjuk előre, hogy az igazságos történelem minő melléknévvel fogja megtisztelni az ő tündöklő nevét, amelynek fénye a három nagy magyar szellemóriás: Széchenyi, Deák, Kossuth

korától még mindig szeliden ragyog. Szeliden mondom, mert az ő dicsősége nem a világhódítóké, nem a harcszomjas világverőké, hanem a békeség bölcs, igazságos, fenkölt, nemes, nagylelkű és munkás fejedelméé, népei szerető atyjáé, aki különösen a kötelesség hűségben és a fájdalmas megpróbáltatások erőlelkű elviselésében nyújt eszményi példát gyermekeinek, népeinek, a világnak, a legkegyetlenebb megpróbáltatások példás elviselésében, melyeknek tüzeiben — az arany a tűzben tisztul, — szenvedésekben tökélesbül az erény, — emberi, keresztényi, királyi erényei nem egyszer hősi fokra, apotheoizisi magaslatra emelkednek. Az előbbieket dicsőségének fénye vakítóbb, perzselőbb, de egyszersmind sokszor a justitia Istenasszonynak tiszta szemeit is sértő, az övé a legáldottabb, a legboldogítóbb. Katonai hadvezéri számos talentumai dacára, mint legfőbb hadur sohasem huzza ki kardját könnyelműen hüvelyéből igazságtalan háborúra, jól tudván keresztény hitéből is, hogy e kérdésnél terheli a legsúlyosabb lelkiismereti felelősség az államfőket, kormányait s tanácsosaikat. Hódító politikai számba sem jöhet uralkodása alatt csak az egyetlen Bosznia s Hercegovina, de hisz Bosznia is Magyarország egykori mellékországa volt s visszaszerzése által részben csak koronázási esküjét teljesítette és vajha még ő neki sikerülne ezt a nagyfontosságú ügyet is igazságosan és méltányosan koronái között is végleg elintéznie. És ezek dacára, sőt tán éppen ezek miatt is édes magyar hazák egyik legnagyobb királyának fogják őt tartani időtlen időig, legalább mig magyar lesz e földön, mert éppen az ő dicsőséges uralkodása alatt emelkedvén édes magyar hazánk a fejlődés, haladás és virágzás oly magas fokára, vált boldogító valósággá a legnagyobb magyarnak jóslatszerű mondása: „Magyarország nem volt, hanem lesz.“

Hátha még hamarabb létre jön az 1867-iki kiegyezés, mely korszakalkotó mű egymaga a szó legnemesebb értelmében, legdicsőbb királyaink sorába emeli I. Ferencz József ő császári és apostoli királyi Felségét, akié a kiegyezésben a legfőbb rész, habár nagyérdemű osztályosai is vannak saját nyilatkozata szerint: „Az nem lehet — ugymond — hogy az, amit őszinte egyetértéssel a király és nemzet alkottak, állandó és üdvös ne legyen.“ Osztóznak annak érdemében legelső sorban a haza bölcse Deák Ferencz s akit ő mint gondviselészerű férfiut ajánlott maga helyett miniszterelnökül, gróf Andrássy Gyula, kinek a törvénybetűjét a haza bölcse legönzetlenebb támogatása mellett az életbe kellett átültetnie; s azok a bár különböző politikai felfogásu önzetlen nagy hazafiak, kik énjük érdekei mindég alárendelték a nagy közérdek, a király és haza igaz érdekeinek és akit mindjárt ő Felsége mellett kellett volna emlitenem — bár működése, mint a géniuszoké nem aktaszerű — feledhetetlen Erzsébet királynénk, akinek, mint a haza jövő nemtőjének a nemzet há-

lával és kegyelettel őrzött áldott emlékét iktatta törvénybe az 1898. XXX. t.-c., akiről azt hirdeti óriási gyászában csodás erővel a király: „Hitvesem, trónom ékessége, hű társam, aki életem legnehezebb óráiban vigaszom és támaszom volt, kiben többet vesztem, mint azt mondhatnám, nincs többé. A legsúlyosabb, legkegyetlenebb megpróbáltatás ért engemet és házamat.“ És ezt az a király mondja, akinek élete maga a leg-erősebb tanúság, hogy a legfényesebb földi korona dicsősége sem azonos s nem hasonlítható az égi korona szenvedést kizáró dicsőségéhez, aki midőn ősei nek dicsőséges trónjaira lép, amely dicsőségtől férfi kora teljén szerető jó édes atyja is visszariad, dicsőséges trónjaira lép ártatlan ifju lélekkel, országain a forradalmak, felkelések és szabadságharcok véres zivatarja zug végig; akinek magyar királyiá koronáztatása ünnepei örömkelyhébe rettentő keserű csöppet vegyít kedvesédes öcscsének Miksa császárnak gyászos vége; ezüst menyegzőjén örömnepének vidámságát elsodorta a Szegedet elsőprő Tiszának romboló árja; negyven éves uralkodói jubileumának vidám hangjaitól még zsong királyi és atyai jó szive, mikor átnyilalja azt egyetlen fia Rudolf trónörökös kegyetlen halál hire; mikor világra szóló fényvel s örömmel ünnepli magyar nemzetével az ezredéves ünnepet, ebbe is gyászt vegyít másik édes öcscsének a jóságos Károly Lajos főhercegnek váratlan halála. Nunc venio ad fortissimum. Azért midőn félszázados uralkodói jubileumát elmosta a könyök árja, melyet az az iszonyatos gyilkos fakasztott, mely Erzsébet ártatlan királynéknak átvert szívével a király és nemzet szívével is a legmélyebben megsebezte: csodálva, épülve szemléljük azt a vallásos mély hitet s ebből meritett lelki erőt, mely nyilvánosan így imádkozik: „Midőn az isteni végzés előtt, mely oly súlyos és felfoghatatlan csapást mért reám, alázattal meghajlok, hálát kell adnom a Gondviselésnek ama nagy kincsért, melyet számomra fenntartott . . . esedezem a Mindenhatóhoz, aki oly nehezen sujtott, adjon még erőt, hogy véghez vihessem azt, amire hivatva vagyok.“

Ennek 12-ik éve és alattvalói, köztük hű magyarjai nem engedve magukat senki által fölölmutatni, napról-napra buzgóbban imádkoznak dicsőségesen uralkodó I. Ferencz József fölönt apostoli királyunkért, ugyis mint alkotmányunknak egyik legfőbb személyes garantiájáért; mert minden ország alkotmánya emberi mű, melynek nagy tökéletességei mellett is lehetnek s vannak fogyatékei, eresz-tékei, hézagai, melyeket legjobban kitölt egy ily király lelkiismerete, akit — jellemző — a nagy időknek, melyekben peccabatur intra et extra muros, magyar részről történt legszerencsétlenebb, legvégzetesebb eseménye után is, — 1849. ápr. 14-re gondolok, — a legalkotmányosabb uralkodó nevével illet a nemzet és a világ; akiről, nemes nagylelkűségéről, még csak azt említem fel, hogy felséges hitvesével együtt a nemzet koronázási ajándékait

50—50 ezer aranyat azon indokolással ajándékozta a volt honvédek özvegyei, árvái, munka és keresetképtelenné vált rokkantjainak fölsegélyezésére, hogy: „atyai szívünknek nincs forróbb óhajta, mint az, hogy a mult szomorú eseményeinek nemcsak következményei szűnjenek meg, de szenvedései is, amennyire fölünk függ enyhítenek.“

*

Ennek a dicső hosszú életnek mai nevezetes évfordulóján, amely kétségkívül az Isten IV. parancsolata hű megtartásának áldása is felséges Urunk királyunkon, aki oly megható fiui kegyelettel tisztelte szeretett fenséges szüleit, gyümölcse más-résről a hatalmas királyoknak különösen kinálkozó legnagyobb élvezetek, gyönyörök tömkelegében is Ő Felsége vallásos hitéből táplálkozó önmegtartóztatásának s egyszersmind az Ég ritka nagy kegyelme sokat szenvedett, bűnhődött magyar nemzetünk iránt, Ő Felsége mai születésnapján azon indítványjal lépek vármegyénknek, mely szintén küldött a koronázási dombhoz történelmi nevezetességű földjéből, amelyen egykoron Ő Felsége szobra is állani fog, a mai rendkívüli diszközgyűlésen egybegyűlt Tekintetes Törvényhatósági Bizottságához, hogy

1. hálával eltelve az isteni Gondviselés iránt a mai nevezetes évfordulót örökítse meg e diszközgyűlés jegyzőkönyvében
2. hódoló felirattal üdvözölje ma betöltött 80-ik életéve örvendetes alkalmából Ő császári és apostoli királyi Felségét I. Ferencz József császárt, koronás apostoli királyunkat s

3. határozza el egy „I. Ferencz József“ vármegyei szegényalap létesítését.

Csupán indítványom utolsó pontja külön indokulásául említvén föl röviden, hogy ily alap, míg egyfelül kétségkívül Ő Felsége legmagasabb eszméivel, tettetésével is találkozik, másfelül valódi vármegyei szükségét elégíti ki.

A magyar költők királyával végzem:

„A legelső magyar ember a király
Erte minden honti karja készen áll.
Lelje népe boldogságán örömet,
Hir, szerencse koszorúzza szent fejét!

Éljen a király!

Frenetikus taps zugó éljenzés kíséri a szép beszéd befejezését melynél mindenki felállott s egy lélekkel, szívvvel kiáltották:

— Éljen a király!

A hódoló felirat.

Percekig zugott a taps és éljen, melyet Baranyi András főjegyző szavai szakítottak meg. Baranyi András felolvasta az állandó választmány javaslatát, mely szerint a vármegye az uralkodó 80 éves születésének évfordulója alkalmából elsősorban a következő hódoló feliratot terjeszti a király elé.

Császári és Apostoli királyi Felség!

Legkegyelmesebb Urunk!

A mai örömnepben midőn a Felséged uralkodói jogara alatt élő összes nemzetek és népek osztatlan lelkesedéssel ünneplik legkegyelmesebb urunk születésének 80-ik évfordulóját, egybegyűltünk mi is Biharvármegye törvényhatósági bizottságának tagjai, hogy legigazabb örömnepnek és az Isteni Gondviselés iránt el-

telt legmélyebb háláérzetünknek őszinte kifejezést adva Császári és Apostoli Királyi Felséged legmagasabb Személyével szemben érzett alattvalói mély hódolattal ezen általános ünnepelésben részt vevtünk.

Hála telt szívvvel gondolunk a Gondviselésre a melynek határtalan kegye adta történelmi nagy hivatással, Felségedet nekünk, a ki e hivatásnak ragyogó fejedelmi erényei, tenkölt szelleme, uralkodói bölcsesége és jóságos atyai lelkületével, a kegyetlen sors megrendítő súlyos csapásai mellett is azokat eddig példátlanul álló szilárd lélekkel elviselve, a legfényesebben tett eleget.

Felséged alkotmányos és mindenkor népei javát szem előtt tartó uralkodása tette lehetővé azt, hogy annyi sok viszontagság után a király és nemzet közt a benső egyetértés helyreálltával az önrendelkezési jogát visszanyert magyar nemzet állami intézményeinek fejlesztése és hatalmi állásának megszilárdítása által hazánk további fennállhatóságának, fejlődésének, virágzásának és népe boldogulásának biztos alapjait vethette meg.

A legigazabb öröm érzete tölti el szívünket, hogy Felséges Urunk és Királyunk születésének 80-ik évfordulóját, erejének teljében népeinek őszinte szeretete, a magyar nép megrendíthetetlen hűsége és egy önrzertes és büszke nemzet legszebb ajándékát képező teljes odaadása mellett érthette el.

Midőn ezen örömnep alkalmából tántoríthatatlan hűségünk, törhetetlen ragaszkodásunk és odaadó szeretetünk hódolatteljes nyilvánításával járulunk Császári és Apostoli Királyi Felséged legmagasabb színe elé kérjük a Mindenható, hogy Felséged legmagasabb Személyére és dicső uralkodásának minden alkotására áldását adva, Felségedet a haza és trón javára és összes népeinek boldogulására még számos éveken keresztül, zavartalan öröm és jó cselekedetek felett érzett belső megelégedés közepette tartsa meg és hogy Felséged nemes törekvéseihez a magyar nemzet egész erejében és egész lelkesedésében biztos támaszát mindenkor találja meg.

Ezután kimondta a törvényhatóság hogy szegényalapot létesít, melyet részint adakozások után, részint az eddig kamatoztatatlan alap gyümölcsözötetése, részint pedig a közszükségleti alapban erre a célra felveendő összeg által fog gyűjteni.

A közgyűlés ezzel 12 óra előtt pár perccel véget ért.

Nagyvárad székházában.

A vármegyei házról Nagyvárad város pompás székházának gyönyörű dísztermébe vonult át az ünneplő közönség. Bihar-megye részéről Fráter Barnabás alispán vezetése alatt sokan vettek részt a város ünnepén, a káptalan tagjai közül Fetszer Antal felsz. püspök, káptalani helynök és Széchenyi Jenő apátkanonok, a gör. kath. egyház részéről Buteánu János kanonok és Gera Sándor, a gör. keletiek közül Mangra Vazul vikárius, az ágostaiak képviselőjében Materny Imre lelkész, a katonaság részéről Ditrich altábornagy, Perneczky Jenő honvédeztredes, Ránffy Zsigmond aleztredes, a hadapródiskola parancsnoka, Csécsi Nagy Imre huszárnagy, Váradi Ede csendőr-aleztredes, és Grallert Konrad ezredes. Továbbá a különböző állami hivatalok és intézetek vezetői, a karzaton pedig előkelő hölgyközönség. A városi törvényhatóság tagjai úgy látszik még nagyrészt nyaralnak, mert a tagoknak fele sem jelent meg a közgyűlésen.

Pont tizenkét órakor nyitotta meg a díszmagyarba öltözött főispán Hlatky Endre a város rendkívüli közgyűlését. Lelkes szavakban mutatott rá a rendkívüli alkalomra, melyből szeretett királyunk ünneplésére összegyűltünk

s aztán dr. Molnár Imre fogalmazó felolvasta a tanács ismeretes előterjesztését, melyet dr. Hoványi Géza a következő beszéddel ajánlott elfogadásra:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Ünneplés céljából gyűltünk ma egybe. Ünnepe van a nemzetnek, mert az isteni gondviselés megengedte, hogy dicsőségesen uralkodó I. Ferenc József apostoli királyunk életének nyolcvanadik évét teljes szellemi és testi erőben megérhette. Egybegyűltünk, hogy örömlünknek, szeretünknek, tiszteletünknek, ragaszkodásunknak és tántoríthatatlan hűségünknek kifejezését a város lakóinak képviselőiben a trón zsámolyához juttassuk. Nemcsak a magyar nemzet ünnepe ma nagy lelkesedéssel és veszi körül szeretettel ősz királyát, hanem Európa összes uralkodói meghajlítják az elismerés zászlaját az uralkodók Nesztora előtt.

Nyolcvan év az emberiség történetében egy porszem, de egy ember életében oly hosszú idő, mely csak keveseknek jut osztályrészül. Az a nyolcvan év pedig, melyet az isteni gondviselés apostoli királyunknak megérni engedett, a magyar nemzet történet egyik legérdekesebb, legtanulságosabb időszaka. Bölcsője a magyar nyelvújítás idejében ringott, uralkodásának kezdete pedig a népek szabadságra törekvő európai forrongásai közepette, nemzetünknek pedig a rendi alkotmányról a népképviselői alkotmányra átmenete és a dicső szabadságharc idejére esik. A nagy megpróbáltatások eltelte és alkotmányunk visszaállítása után koronázási esküjéhez híven, bölcs körültekintéssel kormányzza nemzetünket és munkálkodik az ország szellemi és anyagi felvirágoztatásán.

Tekintsünk vissza, hogy mi volt országunk a múlt század közepén, miben állott a nemzet kulturája, mi volt ipara, kereskedelme és földművelése? Es ha a visszatekintés után a múltból szétnézünk a jelenben és látjuk napról-napra szaporodó népiskoláinkat és a különböző szakiskolákat, közép- és felső tanintézeteket; nézzük az országunk területén robogó vasutakat, az emberi elme által feltalált újabb közlekedési és forgalmi eszközöket és a földművelés terén megalkotott újításokat, — akkor az összehasonlításból nem lesz nehéz megállapítani, hogy a királyunk mindenben előrehaladó kormányzása alatt a nemzet munkássága mit eredményezett.

Mint ember és mint király acélszilárdsággal és keresztényi türelemmel viseli az élte folyamán ránehezedő legsúlyosabb csapásokat: a trón várományosának majd később anyagi jószágú nevének, felejtethetetlen Erzsébet királynéknak elvesztését. A magyar királyok sorában nemcsak a leghosszabb ideig uralkodik, de uralkodásával a legnemesebb, a legalkotmányosabb uralkodó címét vívja ki. Az emberre nehezedő csapások a király lelkének nemességét fejlesztik és a kormányzás nehéz munkájának közepette lelkének egész nemességével népeinek és így a magyar nemzet fejlődésének gyarapításán is hatványozott tevékenységgel munkálkodik.

A legendák egész sorozata képződött és él a magyar nép szívében szeretett királyának személye körül. A megtettesült jószág, a nemeslelkűségnek és jószívűségnek példányképe az ősz uralkodó, ki szilárd elhatározással igyekszik népei boldogulásán munkálkodni a nemzet által alkotott törvények szigorú szemelött tartása és a parlamentarizmus elvei szerint és meghajlít a nemzet alkotmányos többségének véleménye előtt, még ha az a saját felfogásával nem egyező is.

Azokat az ellentéteket, melyek uralkodása kezdetén a nemzet és közöttük fennállottak a koronás király bölcs kormányzásával nemcsak kiegyenlítette, hanem az akkor okozott vérző sebeket is behegesztette jószágának melegével. Es így jogosult azon reményességünk is, hogy nemzeti óhajaink megvalósítását is elérhetjük az ő bölcs kormányzásának ideje alatt.

Midőn tehát alattvalói hűséggel fordulunk a trón zsámolyához, hogy örömlünknek, szeret-

tünknek a kifejezését oda letegyük, a mai nap alkalmából, imaszerű töhással fordulunk a királyok királyához, hogy bölcs fejedelmünknek ily hosszú életet adott és kérjük, hogy drága életét nemzetünknek öröme, szeretett magyar hazánk további fejlődése és reményeink megvalósítása céljából még igen sokáig megtartsa.

A város tanácsának előterjesztését, az azokban foglalt indítványokat elfogadom és elfogadásra ajánlom a tisztelt közgyűlésnek.

Utánna Cseresnyés aljegyző olvasta fel a város hódolati feliratát mely a következőleg hangzik:

A város felirata.

Ó Császári és Apostoli Királyi Felség!

Legkegyelmesebb Urunk!

Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város közönsége Felségednek, mint legkegyelmesebb urunknak a mai napon bekövetkezett 80-ik születési örvendetes évfordulója alkalmából hálaadó isteni tisztelettel kapcsolatban rendkívüli közgyűlés megtartásával, egyhangú lelkesedéssel határozta el Felséged üdvözlését.

Törvényhatóságunk kebelében az alattvalói hűség és hódolat mellett melegen lüktet a hála, elismerés és csodálat pátriarchai kort elért Felséges királyunk iránt.

A hála az iránt, aki nemzetünket az alkotmányosság útján a fejlődés, megerősödés és virágzás eddig nem remélt fokára emelte.

Az elismerés azért, mert elődeink fényes trónját emberi és uralkodói fenkölt erényével tette még ragyogóbbá.

A csodálat azért, mert egy hosszú, dicsőségségsben és megpróbáltatásokban egyaránt gazdag uralkodás folyama alatt Felséges urunk saját példaadásával mutatta meg, mint kell a fejedelem szívének az uralkodói kötelem teljesítésében felolvadni, a gondjaira bizott nemzetek és népek jólétének előmozdításában.

Ezen év június hó 8-ik napján volt 43 éve azon fontos eredményeiben magasztos ténynek, hogy Szent István koronája Felséged fölkeant homlokát érintette. Ez a nevezetes nap volt alkotmányos életünk újjászületésének fordulópontja nemzetünk történelmében s egy új korszak nyílt meg előttünk, amelyben Európa legalkotmányosabb, leglovagiasabb és legatyaiabb uralkodójának jogára alatt a békének, a munkás haladásnak, a nemzetünk megerősödésének szentelhetjük legjobb erőinket.

A hagyományos hűségben tántoríthatatlan magyar nemzet midőn visszatekint ezen elmúlt idő alatt tett munkássága eredményére lehetetlen, hogy hálával, elismeréssel és csodálattal ne gondoljon agg királyára, kinek bölcsessége lovagias törvénytisztelete s alkotmányos érzüllete tette lehetővé mindazt, amit uralkodásának ideje alatt a magyar nemzet sikerének mondhatunk.

A midőn őszinte szívvel; mélyen érzett hálával és minden áldozatra kész hűséggel ünnepejlük meg dicsőségesen országoló uralkodónk Császári és Apostoli királyi Felséged, mint legkegyelmesebb urunk születésének 80-ik évfordulóját, akit a magyar nemzet legnagyobb királyaink közé sorolt; akinek ritka, a gondviselés által is csak kevés kiválasztottaknak engedett jubileumát megülni nemcsak az e felett érzett öröm és hála készített, hogy Isten kedvező kegyelme ily fenkölt, magasztos lelkű uralkodót ültetett az Arpádok királyi székébe, hanem az a bensőleg érzett szükség is, hogy felséges urunk és királyunk ez öröm napján a magyar nemzet szívvilága is megnyilatkozzék és ősmert egy ezredév történeti tényével igazolt király hűségének lángjai a királyi trónt fényárba borítva tegyenek a világ előtt tanubizonyosságot arról a lelki összhangról, mely a magyar nemzet alkotmányos királyával egybekapcsolja, amely kapcsolat a király és nemzet egyetértése és egysége nemcsak a magyar nemzet legnagyobb erőssége, fejlődésének és virágzásának előfeltétele és záloga, de a királyi hatalom fényének és erejének alapja és biztosítója is.

Kérjük e napon a Mindenhatót, hogy Felséged drága életét uralkodó családjának, a magyar nemzetnek, valamint minden alattvalójának boldogítására minél messzebb terjessze ki. Akik egyéb iránt hódoló tisztelettel és változatlan hűséggel maradtunk.

Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város törvényhatósági Bizottságának 1910. évi augusztus hó 18-ik napján tartott diszközgyűléséből.

Császári és királyi Felségednek.

leghívebb alattvalói.

Nagyvárad thjf. város közönsége nevében.

Végül Hlatky főispán egyhangulag elfogadottnak jelentette ki a tanács javaslatát s néleány lendületes szóval berekesztette a diszközgyűlést.

A vidéken.

A megye területén dacára a munkaidőnek a legtöbb helyen megünnepezték a király születésének 80-ik évfordulóját. Az ünnepek főként a templomokban nyilvánultak meg. A katolikus templomokban mindenütt hálaadó istentiszteletet tartottak, amelyen a községek lakossága szép számmal jelent meg.

A fővárosban.

A főváros hivatalos ünnepe a budavári Mátyás-templomban folyt le, ahol Kohl Medárd püspök mondott misét. Az istentiszteleten a kormány képviselőiben gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök és Székely Ferenc igazságügyminiszter jelent meg. Ott voltak Günther Antal, a Kuria elnöke, Berzeviczy Albert, a képviselőház elnöke, az államtitkárok, Pest-megye küldöttsége gróf Ráday Gedeon főispán vezetésével, az idegen államok konzulai teljes számban, az öreg honvédek küldöttsége és a különféle hatóságok képviselői. Az istentisztelet végén a templomi kar a Hymnuszt énekelte el. A királyi palotában Kanter Károly pápai prelátus mondott misét amelyen az udvari tisztviselők voltak jelen.

Ischlben.

Az udvari méltóságok felvonulása a nagymisére röviddel tíz óra előtt kezdődött. Azután az uralkodóház tagjai érkeztek meg kíséretükkel. Az utcán összegyűlt nagyszámú közönség lelkes ovációkban részesítette a királyt és az uralkodóház tagjait. A templomban Leitner polgármester és Nepallek udvari tanácsos, szertartásmester fogadta az érkezőket. A nagymisé Hittmayr linzi püspök celebrálta fényes segédlettel. Az ischli templomi kar a fürdőközönségtől kísérve Völgyfy karigazgató vezetésével magasztos ünnepi dalt adott elő. Azután ötven fiúból és leányból álló kar a néphymnuszt énekelte. A misén résztvettek az uralkodóház tagjain kívül az arisztokrácia itt időző tagjai is. A templomot zsufolásig megtöltötte a közönség.

A késő éjjeli órákig ünnepies hangulatban ébren maradt a város. Tegnap reggel fél kilenckor a király leányai és unokái férjeikkel és gyermekeikkel közös gratulációra jelentek meg a nyaralóban. Jelen voltak:

Lipót bajor herceg, Gizella bajor hercegnő, György és Konrád bajor hercegek, Ferenc Szalvátor főherceg, Mária Valéria főhercegnő, Erzsébet Franciska főhercegnő, Augusztia főhercegnő, József főherceg, Augustia főhercegnő, József Ferenc főherceg, Turn-Taxis Albert herceg, Turn-Taxis Margit hercegnő, Windischgrätz Erzsébet hercegnő, Windischgrätz Ottó herceg, Seefried Erzsébet grófnő és gróf Seefried Ottó.

Reggel kilenc órakor az udvari nyaraló kápolnájában a király csendes misét hallgatott, a melyet Mayer püspök udvari plébános szolgáltatót. A fürdőben ezalatt ünnepi felvonulá-

sok voltak. A sóbányák bányászai festői ruhájukban, a hadastyán-egyesületek zene mellett vonultak fel.

Kitüntetések.

Az a hír volt országszerte elterjedve, hogy a király 80-ik születésnapja alkalmából igen sokan részesülnek királyi kitüntetésben. A *Budapesti Közlöny* ünnepi száma hozott is kitüntetést, de nem sokat, az emlegetett nagyobb kitüntetés azonban — a miniszterelnökét kivéve — mind elmaradtak.

A kitüntetések közül Nagyváradra aránylag elég jutott, de ezek közül kettő már régebben tel volt terjesztve még a koalíciós kormány alatt és csak a válság miatt maradtak a mostani szép alkalomra. *Mesey* Mihály közjegyző *kir. tanácsos* lett. A város, a társadalom és az egyleti élet terén évtizedek óta olyan érdemes működést fejtett ki, hogy erre régen rászolgált. *Pataky* Páuloména az *Orsolya* szüzek fejedelemasszonya *koronás arany érdemkeresztet* kapott a királytól. Az intézet tanítónő képezdije tavoly tartotta félszázados jubileumát, — eredetileg akkorára volt ez tervbe véve. A város ezen egyik legrégebbi és legnagyobb tanintézetének vezetésével, régóta hála kötelezte a város közönségét, most ime meghozta számára a legmagasabb helyről is a kitüntető elismerést.

A kitüntetett fejedelemasszonynak már tegnap sokan gratuláltak, köztük elsőnek *Fetsner* Antal káptalani helynök.

Mártonffy Gyula szakáli nagybirtokos a *Ferenc József-rend* lovagkeresztjét. — *Rechtne* *Bauer* Zsófia a nagyváradai községi polgári iskola ny. igazgatónöje, továbbá özv. *Poľhradský* *Ferencné* és özv. *Sternthal* *Farkasné* szalontai lakosok, az ottani jótékony egyletek vezetői a koronás arany érdemkeresztet kapták.

Erősdy felmentése. Tegnap délután Hédeváry miniszterelnöknél audiencián volt Erősdy főispán, aki később Jeszenszky Sándor államtitkárral tárgyalt. Hédevárynál történt látogatása után az a hír terjedt el általánosan, hogy Erősdyt felmentik a főispánság alól és kárpótlásul egy magasabb állásra fogják kinevezni. Erősdy utódául gróf *Teleky* Domokost emlegetik.

Mit akartak a bocherek?

Megszorult talmudisták.

Érmihályfalva az a közbe eső állomás, ahol a Máramarosból jövő vonatok megállapodván az utasok innen veszik utjukat az ország különböző részébe. Máramaros felől pedig köztudomású dolog, hogy a bevándorló zsidók szoktak az ország belsejébe huzódni. Van-e a beözönlő zsidók között azonban nagyon sok olyan is, akinek csak épen annyi pénze van, hogy a határról Érmihályfalváig ér el, Érmihályfalván pedig már vannak régi jó ismerősök, akik oltalom alá veszik a koldus zsidókat addig, míg bármi uton módon pénzt szereznek, hogy tovább mehessenek.

Az Érmihályfalvára érkezettek közül számmal le is települnek annyira, hogy ma már annyi a zsidó Érmihályfalván, hogy bocher iskolát tudnak fenntartani. Ennek a zsidó iskolának az idén 50 növendéke van, mindegyesüléig vagyontalan koldus zsidók, akik egy krajcár nélkül lopták be magukat az országba,

hogy itt megélhetést biztosítsanak maguknak. Ezek a bocherek a talmudot a zsidók könyörületesebb adományaikból akarták tanulni, és eddig tanultak is, úgy, hogy az érmihályfalvai zsidó házak valóságos menedékházak voltak, ahol ingyen látták el a bochereket enni inni valóval. Ruházatra nincs szükségük, mert egy öltözet a bocher iskolák elvégzésére tökéletesen elegendő.

Az Érmihályfalvaiak végre is megunták a bocherek tartását és mert Érmihályfalván a drágaság csaknem a váradival vetekszik a bochereknek nagyon szük ellátást nyújtottak, és a bocherek már attól tartottak, hogy felkopik az álluk. A múlt hónapban merész dologra határozták el magukat. Az ötven bocher ugyanis úgy akart magán segíteni, hogy kifogyván az érmihályfalvaiak zsebe, az országot akarták végig pumpolni, hogy pénzt szerezzenek maguknak.

A bocherek kérvényt is adtak be a belügyminiszterhez, hogy engedje meg nekik, miszerint saját fenntartásukra az állam területén hat hónapon keresztül koldulhassanak.

A belügyminiszterül tegnap érkezett le a megyéhez a határozat. E szerint a belügyminiszter a kérelmet nem teljesíti, mert a bocherek kérelme nem szolgált olyan indokkal, amely az ország segélyét vehetné igénybe.

Különös ország ez a mi országunk. Nyugaton vándorol ki belőle a magyar és keleten özönlök be a zsidó, mintha emez taszítaná kifelé amazt. Ami a mi magyarjainknak Amerika, az a zsidóknak Magyarország. És a mi szerencsétlen magyar kivándorlóinkat tömegestől, ezerszámra toloncolják vissza Amerikából, mert nincs elegendő pénze az ottani egy havi fentartásra. Ugyanekkor pedig keleten egy filér nélkül, minden képzettség nélkül, még csak fizikai erővel sem rendelkező zsidó özönlök be, erősen hangoztatván: Nincs pénzem, de van a magyarnak.

Ha a mi magyarjainkkal a külföld úgy bánik, miért ne lehetne olyanforma bevándorlási tilalmakat felállítani nekünk is, amilyenekkel Amerikából toloncolják vissza a mi kivándorlóinkat: De sok pénze megmaradna az országnak és de sok ember jutna ahhoz a kenyérhez, amit elkaparint a bevándorló zsidó, illetve új magyar.

UJDONSÁGOK.

Tisztavatás.

A hadapródiškola végzett negyedéves növendékeit tegnap avatták tisztakké a hadapródiškolában.

A telemelő ünnepélyt megelőzőleg a kis kadétok részt vettek a Bónai-kuti tábori misén. Innen hazatérve letették — utoljára — a növendéki ruhát és felöltötték az új zászlós-uniformist.

Az ünnepi actus az intézeti hátsó udvaron folyt le, hol a felöltözött új honvédtisztek gyülekeztek. Résztvettek az ünnepélyen *Dietrich* altábornagy, a helyőrségi tisztikarból igen sokan, továbbá számos szülő és érdeklődő.

Először *Vermes* Ottó főhadnagy felolvasta az u. n. *aranyparancsot*, melynek tartalmát tegnapi számunkban ismertettük.

Ezután *Kozáry* Gyula intézeti hittanár intézett az új tisztkehez tartalmas és nagyhatású beszédet. Szent Lászlót, a középkori vallásos és katonai erények mintaképét idézte fel előttük. Ő ma is a legszentebb magyar katonai

ideál. Szent László lovasszobráról, mikor a török a váradit ostromolta, az a hit élt a város lakóiban, hogy addig nem bukhat el a város, míg az ép. Ő is azt mondja, míg ez a szent katonai ideál él a magyar katonák lelkében, addig nem győzhet a török.

A telemelő beszéd után az új tiszték fel esküdtek a legfőbb Hadúrra.

Az eskü után még *Ránffy* Zsigmond alvezetés, iskolaparancsnok bucsuzott ifjú bajtársaitól, az intézet nevében.

A kis honvédek most hat heti szabadságra mennek, ezután pedig bevonulnak századjukhoz, illetve állomáshelyeikre.

* **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter *Horváth* Gyula nagyváradit pénzügyi titkárt VII. fizetési osztályba pénzügyi tanácsossá nevezte ki.

* **A Művészház pénteki nagygyűlése.** Ma, péntek délután 5 órakor a Városháza tanácsgyűlési termében tartja alakuló nagygyűlését a *Művészház nagyváradit* szakosztálya. Gróf *Teleky* Géza, a Művészház elnöke és *Hlatky* Endre főispán a nagyváradit szakosztály elnökei ez uton is kéri városunk társadalmának úgy férfi, mint hölgy tagjait, hogy a nagygyűlésen minél többen jelenjenek meg. A gyűlésre külön meghívó nem szükséges, eljöhhetnek azok is, akik még eddig nem tagjai a Művészháznak. E tömeges megjelenés főleg azért kívánatos, mert a Művészház nagyváradit szervezetét ezen a gyűlésen alapítják meg és a választásokat is itt döntik el: elöl, három alelnök, igazgatóság, választmány, két titkár és egy műtárossból fog választás utján megalakulni a tisztikar. Szükséges tehát, hogy városunk társadalmának minden rétege ott legyen, mert közmegegyezésre, úgy akarják a választásokat megejteni, hogy a tisztikarban képviselve legyen mindenki, aki közéleti szereplésével, társadalmi állásával, vagy a művészet iránti szerepével arra hivatott. A vernisszage vasárnap dé. 11 órakor a vármegyeház dísztermében lesz, amikor *Hlatky* főispán nyitja meg a kiállítást. Az ünnepélyes megnyitás impozánsnak ígérkezik. A rendezési munkálatok igen előrehaladtak már. A művészet csaroka lesz most a vármegyeháza és felejthetetlen emléke marad ez a kiállítás mindazoknak, akiknek lelkében él a művészet szeretete.

Jegyzőválasztás Derecskén. Derecskén tegnap töltötték be a megüresedett másod és harmad jegyzői állásokat. Másod jegyző *Szabó* Elek lett, míg harmad jegyzővé *Bara* Mihályt választották meg.

* **Főszolgabíró választás.** A Rednik Gábor képviselővé választása folytán megüresedett vaskóhi főszolgabírói állást a szeptemberi közgyűlésen fogják betölteni. Az üresedésben levő főszolgabírói állásra való megválasztáshoz *Ertsey* Zsigmond magyarországi tb. főszolgabírónak van a legtöbb kilátása. A jelenlegi főszolgabírák közül ugyanis ő van most legelől szolgálati idő tekintetében. *Ertsey* Zsigmondnak számbavehető ellenfele nem is lesz. A derecskei főszolgabírói állást szintén most fogják betölteni szeptemberben. Erre a főszolgabírói helyre már sok a pályázó, hogy ki lesz a győztes, még nem lehet tudni. A megyében a választások érdekében megindult a mozgalom.

* **Debrecen—nagyváradit vasut építése befejezés előtt.** A kereskedelmi, forgalmi és gazdasági életre nagy jelentőségű hatást fog kétségtelenül gyakorolni a Nagyvárad és Debrecen közt novemberben meginduló új vasuti közlekedés. A vasutépítési munkálat a végleges befejezéshez közeledik, úgy, hogy november 15—20 ika között teljes bizonyossággal át lesz adható a forgalomnak. Biharpüspökittől Derecskéig husz kilométernyire le vannak már rakva a vasuti sínek. A kavicsolási

munkák is be vannak fejezve Nagyszalontánig, úgy, hogy ez irányban is eléri 3 hét múlva a Berettyó hidját. A magas építkezések is ferdél alatt vannak; Pocsajnál is erősen folyik az új Berettyó hid munkálata, amelyen áthalad a vasut. A vaszerkezet a napokban érkezik le a gyárból s ennek felállítása után a munkálatok hamarosan befejeződnek. A Debrecen—nagyvárad vasut menetrendjét és tarifáját most állapítják meg a Debrecenben folyó tanácskozásokon. Ezek a tárgyalások nincsenek ugyan még befejezve, de annyit már is közölhetünk, hogy az új vasutközlekedés biztosítja azt az előnyt, hogy míg eddig naponta csak kétszer utazhattunk Nagyváradra, vagy vissza, novembertől kezdve öt vonat közlekedik a két város közt. Az új vasutvonal megálló helyei lesznek: Biharpusz-pöki, Kis- és Nagyszántó (ennek a két állomásnak új egységes neve Nagyszalonta lesz), Nagykereki, Kismarja, Pocsaj és Eszár községeknek Pocsajesztár lesz közös neve. A további megállóhelyek lesznek: Bajonta, Konyári Sóstó, Sándoros, Konyár, Derecske. Innen a Derecske—nagylétei vonalon halad tovább a vasut Debrecenig. A Debrecen—nagyvárad vasut finanszírozására alakult részvénytársaság tudvalegőleg egyesült a Derecske—nagylétei helyi érdekű vasut részvénytársasággal. Ennek az egyesülésnek meglesz az az előnye, hogy míg eddig a derecskei vicinálison csak kisebb vonatok járhattak, most annyira átalakították és megerősítették ennek alépítményét, hogy most nehezebb, 15 tonnás kocsik is közlekedhetnek. Nagy jelentőségű ez a vasut mentén fekvő községek gazdálkodó népére nézve, mert ez lehetővé teszi a jövőben olyan termények termesztését, amelyeknek nagy tömegekben való szállítása eddig nem volt lehetséges.

* **Cséplés áldozata.** Nagyszalontán borzalmas szerencsétlenség áldozata lett tegnap Bogati András cséplőmunkás. Ugynevezett »tettet« munkát végzett, ő tette be a kévéket a cséplőgépbe. A nagy melegben kissé megszedült és belebukott a dobüregbe. A gép fél karját elszakította és ezenkívül több helyen megsebesítette. Súlyos sérülésével beszállították tegnap a kórházba, ahol pár órai kintlódás után meghalt.

* **Művészestély a Püspök-fürdőben.** A Szent László-fürdőben nyaralók intelligens közönsége e hó végén tartandó érdekes művészestély rendezésén fáradozik. A rendezőség ügyes gárdája erősen buzgólkodik az estély sikere érdekében. Mint halljuk több nagyvárad szinművészt fognak felkérni az estélyen való közreműködésre, valamint újból meghívják a budapesti Király és Magyar Színház bájos művésznőjét Sárdi Valériát, aki a múltkor a Püspök-fürdőben rendezett vasutasok hangversenyén szép hangja és ügyes előadása által oly nagy sikert aratott.

* **Megégett kislány.** Bályok községben szörnyű katasztrófával halt meg tegnap egy 8 éves kislány. A kis leány atyjával Virág Elekkel a szőlőbe ment és délben tüzet raktak, hogy szalonnát süssenek. A láng véletlenül a kislány ruhájába kapott, aki, mint egy égőfáklya szaladgált, mire azonban eloltották rajta a ruhát, a kiállott nagy égési fájdalmakba belehalt. Az ügyészség megindította a vizsgálatot.

* **Nincs kellemesebb szórakozási hely** most Nagyváradon, mint a Pannonia kávéház, ahol estéről-estére nagy közönség előtt folynak a mozi-előadások. Állandóan gazdag műsor szórakoztatja a közönséget. A legújabb műsor: 1. Az ujdonsült rendőrbiztos. 2. Fókavadászat a Tasmániai tengeren (term.). 3. Az ál-ezredes. (humoros.) 4. A csempész bosszúja. (dráma.) 5. A repülő tanár, (humoros.) 6. Az anya álma. (dráma.) 7. Kató hurcolkodik. (humoros.) Di-anna haragja.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap** nyári ujdonságok **REICHARD ARUHÁZ** ZABA megérkeztek, hol legegységesebb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 40

<p>Legelősebb és legmeghibátalabb be- vásárlási forrás megnyitott. Uj áruházi</p>	<p>Radó és Kertész női divat és menyasszonyi kelengyék áruháza. Kossuth-ut. 2. sz. Telefon 10-12.</p>	<p>Uj áruházi</p>
---	--	-------------------

x **A Lloyd kávéház** kényelmes nyári helyiségében augusztus hó 16., 17., 18. és 19-én a következő pompás mozgóképek lesznek bemutatva: 1. Anó Vadis. 2. Kolibri törpék mutatványa. 3. Ut a szívhez. 4. Sidi Midi vázások. 5. Egy pár cipő. 6. Pali párbajozik. 7. Razzia a levegőben. 8. Róka vadászat. Belépti díj nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kintűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Örlei* kávéházi tulajdonosok.

Szíves tudomására hozzuk, hogy Nagyváradon (Nagy Sándor-utca 2. szám alatt) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő amerikai férfi szabó üzletet nyitottunk. Amennyiben alkalmunk volt az első amerikai szabászati akadémián nyert kintűntetű oklevelet megnyerni a modern szabászat minden legújabb vívmányaiából. Pontos kiszolgálásért kezeskedik. Szíves pártfogását kérve tisztelettel:
HÁBER ÉS TÁRSA,
amerikai férfiszabók
Nagyvárad.

344

x **Olvassa el kérem!** Ha érdekli, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. Ön égethet már 16 gyertyafényű Wolframéget és ami a régiakkal szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki nem akar nagy világitást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a 16 nálam, ezen *Wolfram* égő 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

Moskovits „anatomiai“ cipők
: : a legjobbak. : :

Kaphatók: Gyár épület Kossuth-utca 5.
: : és Rákóczi-ut Bazar épület : :

Friedländer I. Izsó
angol divat-szabó
Nagyvárad, Szt János-utca.

SZÍNHÁZ.

Iparosifjak a szinkörben. Az iparosifjak önképző köre minden évfolyamán működő előadást szokott tartani a színházban. Az idén a színházban fogantatandó javítási munkálatok miatt az előadás a szinkörben lesz megtartva. Az önképzőkör tagjai az idén holnap és holnapután este játszanak és pedig a *Tatarjárás*t adják. A nagyszabású operett bemutatásán már hónapok óta fáradoznak s a próbák után következtetve a siker nem fog elmaradni.

TANÜGY.

Iskolai hirdetés. Beiratások a nagyvárad ny. j. magánpolgári iskolába aug. hó 11-től kezdve még mindig folynak s tartanak szept. 4-ig d. e. 8—11 ig Szilágyi Dezső-utca 5. sz. I. em. Jelentkezni bármely osztályra az előző tanévi bizonyítvánnyal lehet. Vidékiek levélben is jelentkezhetnek, kívánatra teleltés elhelyezésről gondoskodás. Beiratásdíj 5 kor., könyvtár-díj 1 kor., nyugdíj 30 fillér, tandíj havi 16 kor. Ha e beírás kellő számú növendéket hoz össze, szept. 1-én az iskola megoyillik s tekintve, hogy házi tanítóra költ ennyit havonkint akárhány szülő, a pártolást nemcsak megérdemli, hanem kéri is *Óó Dezső*.

„Bihar“ Sörészarnok

Kossuth Lajos-utca és Nagy-
o o piac-tér sarkán o o

Izletes konyha. Mérsékelt árak.
Abonensek ebéd és vacsorára
naponta felvétetnek. Tisztán ke-
zelt saját termésű borok. Na-
ponta friss sör, poharanként
o o 8 krajcár. o o

Igazságszolgáltatás.

Zsarolás homoráriumért. Orbán Sándor helybeli kőművesmester tavasszal felvállalta *Herskovics* Sándor kereskedőtől egy háznak az építését. A megállapodás az volt közöttük, hogy az építendő ad minden anyagot, a vállalkozó csupán a tervet készíti és a munkát vezeti. Ezért Orbán Sándor kikötött magának heti 30 korona munkabért és az egész munka befejezte után 200 korona tiszteletdíjat. A ház fel is épült, mikor azonban a vállalkozó a kikötött honoráriumot kérte elutasító választ kapott. Ezért Orbán Sándor féktelen dühbe jött és valami olyat mondott *Herskovics*nak, hogy majd megkeserül ő ezt, családjával együtt. *Herskovics*né erre megijedt és este mindjárt vitte a 200 koronát, hogy kielégítse a vállalkozót. A dolgot azonban nem hagyta annyiban és zsarolásért feljelentette Orbán Sándort. Az ügy tárgyalása tegnap volt *Korn* Lajos elnökletével. A bíróság a zsarolás vádját igazolva látta és 15 korona pénzbüntetésre ítélte a vállalkozót. Orbán Sándor az ítélet ellen felelkezett.

MULATSÁG.

Országos Szent István ünnepély a Margitszigeten. Augusztus 20 án bizonyára az utolsó helyig benépesül a főváros kies üdülőhelye a Margitsziget, s az a tábor, mely a Gyermekszanatórium ünnepén 1 koronáért megváltja a szigeti belépőjegyet, annyit érdekesnél érdekesebb és látványos szórakoztatásban fog gyönyörködhetni, amelyre csak ily kivételes alkalmakkor juthat sor. Az 1 koronás jegyek érvényesek az összes mutatványok megtekintésére, minden külön ráfizetés vagy külön jegy váltása nélkül; elkülönített terület egyáltalában nem lesz és minden látványossághoz ingyen férhet hozzá a nagyközönség.

Az országos ünnepély változatos programja immár végleges megállapítást nyert. Dél előtt 10 órakor a Gellért hegyről 12 ágyulövés figyelmezteti a közönséget az ünnepély megtartására; magán a szigeten délután 3 órakor a szigeti sportpályán fog lefolyni az Ujpesti Tornaegyesület viadala 25 sportszámmal. A viadal értékes díjazásáról gondoskodtak: Zichy János vállás és közoktatásügyi miniszter, Budapest székestőváros, gróf Weinckheim Frigyes, gróf Károlyi Mihály, Cseh Ervin, gróf Almásy Dénes, Saxehner András, Schossberger Viktor báró, Glück Frigyes, Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület, Osztrák Államvasut Társaság, Ralotay Rezső, gróf Széchenyi Gyula, báró Wodianer Albert, Tolnay Lajos, br. Madarassy Beck Gyula, Jankovich Bésán Elemér, Hatvany Deutsch Sándor, Haggenmacher Róbert, br. Dirsztay Béla, a Ganz-féle Villamosági r.-t. és többen. A díjakat a nagyközönség előtt a verseny befejeztekor este 7 órakor osztja szét Bezerédy Viktor államtitkár. A sportpályán, ahol egyébként Szeghő karnagygyal az élén a 23. gyalogzenekar fog hangversenyezni, egy birkózó mérkőzés fogja a közönséget gyönyörködtetni. Hazánk két legjelesebb birkózó egyesülete a Budapesti Athletikai Club és a Törökös Sportegylet vállalkozott ugyanis arra, hogy három selycsoportban klubközi mérkőzést fog bemutatni.

Ez alatt nappali tűzijátékot mutat be az Emmerling cég, amelyben tréfás rüppentyűk és ballonok fogják mulattatni a közönséget. Hat órakor katonazenekar kísérete mellett a közönség sorában rögtönzött pódiumon a Henry cirkusz egyik legkitűnőbb és vonzóbb műsorszámára a Riccerdinis néger ének és tánc csoport eredeti jelmezben mutatják be, hogyan énekel, táncolnak és mulatnak Martinique szigeten, ahonnan a négerek Budapestre kerültek.

Az ünnepély szenzációja az esti tűzijáték lesz; egyike a leghatalmasabb tűzijátékoknak, amelyeket az utóbbi esztendőknél során a fővárosban láttak. Az Emmerling cég egész gyári személyzete készíti ezeket ama tűzijáték tesztcskének, amelyekkel a legművészebb kivitelben akar az ünnepély kedveskedni a közönségnek. A főérdeklődés lesz az esti tűzijátéknak a tűzfényképek csoportja. A közönség alkalmat kap gyönyörködni Hohenberg Zsófia ő fenségének a Gyermekszanatórium védőnőjének, több népszerű államférfiúnak és művészeink tűzfényképében, melyek briliáns gránátbombáknak röpkeidőben közben fognak megjelenni.

Meglepetést fog kelteni a szigeti partnak különböző színben való kivilágítása. A tűzijáték végeztével a szabad ég alatt az Apolló-Projektográf-színház 1 óráig tartó elite-műsorral fogja a közönséget szórakoztatni. A vetítésvászon a sétány dunai oldalán lesz elhelyezve és így ez előadás mindenkinek hozzáférhetővé válik. — Esti 10 órakor újból fellép a Henry-cirkusz bájos néger-csoportja, majd megkezdődik a táncmulatság katonai és cigányzenekar mellett.

Az Országos Gyermekszanatórium Egyesület a trombitáknak, sipoknak, konfettiknek és szerpentineknek alkalmazását nem engedi meg, e szerint ezek árusítását, is megtiltja. Egyébként pedig az ingyenes mutatványokon kívül bármilyen néven nevezendő árusításoknak,

illetőleg árusításoknak, gyűjtéseknek, tombolázásnak rendezését teljesen mellőzi, tehát kizárólag arra törekszik, hogy szórakoztatásával kedélyes hangulatot keltsen és sem a jótékonyág gyakorlásának örve alatt, sem más módon a látogatóknak kiadásokat ne okozzon. Az egyesület így is reméli, hogy az egy koronás belépő díjből jut a gyermekszanatóriumnak, és ezzel mindazok, akik egy korona kiadásával Szent István napján a Margitszigetre kimennek, egészséges levegőn, kedves és kedélyes mulatsággal töltik el a napot, jól is mulatnak, és jótékonyágot is gyakorolnak. A rendkívüli érdekes atletikai versenyt a Magyar Athletikai Club és a B. T. C. football-mérkőzése fejezi be, amelyen a két klub a felajánlott ezüstserlegért küzd. Az ünnepély ügyében mindennemű felvilágosítást telefonon ad az Országos Gyermekszanatórium Egyesület központi irodája Dohány-utca 39. szám 82 82 szám alatt és a jegymegrendelőknek minden külön portédij nélkül küldi meg az egy koronás jegyeket.

Kalucser-bál Bélben. A béli román intelligencia nagyszabású bált rendezett az ottani vendéglőben. A bálban több nemzeti táncot is mutattak be. A bevételt a béli görög keleti templom alapja javára fordították.

TÁVIRATOK.

Párisból Londonig repülőgépen.

London, aug. 18. Moissant, a fiatal spanyol aviatikus, aki tegnap délután hatodfél órakor mehanikusával Párisból jövet simán leszállt Battersea-ban, az első, aki utast vitt repülőgépen át a csatornán. Bleriot-monoplánján délelőtt 10 óra 45 perckor szállott föl Barraquesben s annál nagyobb ez a siker, mert utitársa kerek 85 kilogrammot nyomott. Erős szél fújt a csatornán és a repülőgép 500 láb magasságban ide-oda himbálózott. Egész sereg kis gőzcsónak, a parton pedig temérdek automobil követte Moissant repülőgépét. Izgató látvány, mikor leszállt a Walmer-kastély fölött és a nagy szélroham ide-oda vetette. Miután Calaisban felszállt, 35 perccel később kénytelen volt Willowoodban leereszkedni, mert keze megdermedt és nem bírta a kormánykereket fogni. Az érdeklődőknek, akik automobilon utána száguldottak, elbeszélte, hogy ötszáz láb magasságban majd meglaglott. Már csak hét angol mérföldnyire volt Doverről. Forró teával fölmelengette didergő tagjait, újból nyeregbe ült és megtette Doverig a hátralevő utat. Onnan ismét felszállt és megérkezett London külvárosába.

Megölte a feleségét.

Arad, augusztus 18. Az Aradhoz közel fekvő Mermesd községben rémes hívesgyilkosság történt az éjszaka. Egy odaváló módos földesgazda, Kirbán Simon éles konyhakéssel szivenszurta a feleségét, a ki azonnal meghalt.

Kirbán az év elején súlyosan megbetegedett. Befeküdt az aradi kórházba, a hol felesége unszolására elkészítette a végrendeletét is, a melyben minden vagyonát rátestálta. Az asszony mikor már maga rendelkezett a birtokok felett, elhanyagolta az urát, nem látogatta meg a kórházban és tegnapig hírt sem hallott felőle. Ellenben viszonyt szőtt a férj huszonégy esztendősen szép szál unokaöccsével, Kirbán

Gyógygyel, a kivel együtt élt a mermesdi kúrián és ráíratta a vagyonát is.

Tegnap aztán betört a katasztrófa. Betoppant a férj makkegészségesen és mikor meglátta a hűtlen asszonyt és házasságtörő unokaöccsét, szörnyű haragra lobbant. Nagy perpatvar támadt közöttük, a melynek végén Kirbán Simon agyonszurta a csapodár asszonyt. A gyilkos férjet letartóztatták.

Vlád Aurélnét elítélték.

Szászváros, aug. 18. Vlád Aurél felesége a napokban tüntető népgyűlést és felvonulást rendezett Szászvárosban. A tüntetők élén maga Vládó ment. A tüntetésrendező asszonyt a szászvárosi főszolgabíró 2 napi elzárásra és 40korona pénzbüntetésre ítélte.

Egy orvos tragédiája.

Nagyszőlős, aug. 18. Dr. Varheg Ernő községi orvos és felesége kocsin mentek az országúton. A kocsi elragadták a lovak, Varheg és felesége kiestek. Az orvos oly szerencsétlenül esett egy hegyes karóba, hogy az keresztül szurta. Azonnal meghalt. Felesége egy mély árokba zuhan, és igen súlyos sérüléseket szenvedett.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKIOS GYULA.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u.7.

RAKY 1910

kék és nyáriáru, ugyszintén gyöngyszilvóriumot mindkét fajtából, nagyobb mennyiségben, direkt a termelőktől, felügyelet o o alatt égetve, o o

vételtre kerestetik

Ajánlatok Raky 1910 jelige alatt Eckstein Bernát hirdetési irodájába, Budapest, Er- o o zsebet-körút 37. kéretnek, o o

Baross-utca 60. számú ház földszintjén két szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-u. 4. sz.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen **Kecskeméthy István**

„NEMZETI“ kerthelyiségébe, hol üdülést, kellemes szórakozást, ingyen, kitűnő italokat és izletes ételeket olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne menjen egyedül, hanem családjával és barátaival, hogy a kellemes szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —
mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás. Társas ebédek, vacsorák és abonensek polgári árban lesznek kiszolgálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szálloda, vendéglő és kávéház bérleje.

TÁTRAI ÉS TÁRSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavító műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Moskovits Farkas és Tscipő- és csizmagyár

részvénytársaság Nagyvárad.

I. Fiók:

Gyár-épület, Kossuth-utca 5. sz.

II. Fiók:

Rákóczi-ut, Bazar-épület.

Ajánlja helybeli gyártmányait a legjobb anyagból és legszebb kivitelben szabott gyári
:: árak mellett. ::

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram lámpa darabja 3.60 kor.** 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek**, fényképezési **lámpák** ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

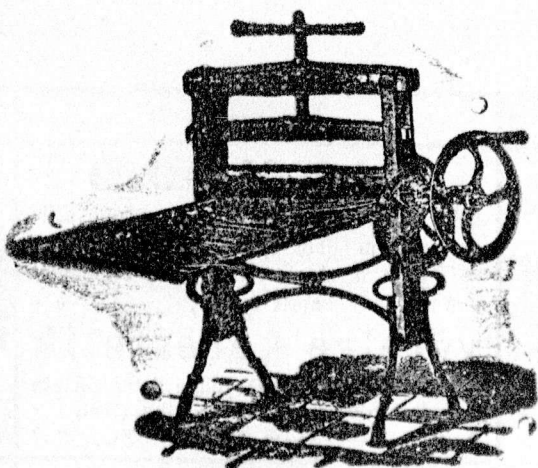
81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Kézi hajtású „Jégkészítő-gép“ állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.

45

Jégszekrények legújabb szerkezettel.

FAGYLALT-GÉPEK.

Kerti vasbutorok.

GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és

facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen

és bérmentve.

